

KFA FUARCILIK
Küresel Fuar Acentesi
Global Fair Agency

BELARUS (BEYAZ RUSYA)

ÜLKE RAPORU

KASIM 2019

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	2
TABLO LİSTESİ	2
YÖNETİCİ ÖZETİ	3
1. GENEL BİLGİ	4
1.1. COĞRAFİ KONUM	5
1.2. Siyasi ve İdari Yapı	5
1.3. Nüfus ve İşgücü Yapısı	6
1.4. Doğal Kaynaklar ve Çevre	6
2. GENEL EKONOMİK DURUM	7
2.1. Ekonomik Yapı	7
3. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR	7
3.1. Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü	7
4. DIŞ TİCARET	8
5.1. Belarus'un İhracatı	9
5.2. Belarus'un İthalatı	10
6. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE VERGİLER	11
6.1. Dış Ticaret Politikası	11
6.2. Tarifeler ve Diğer Vergiler	12
6.2.1. Tarifeler	12
9.1. Ürün Standartları ile İlgili Uygulamalar	14
10. TÜRKİYE İLE TİCARET	15
10.1. Yatırım İlişkileri	17
11. BURSA İLİNİN BELARUS İLE DIŞ TİCARETİ	17
12. İKİ ÜLKE ARASINDAKİ ANLAŞMA VE PROTOKOLLER	17
13. İŞADAMLARININ PAZARDA DİKKAT ETMESİ GEREKEN HUSUSLAR	18
13.1. Ticareti Etkileyen Kültürel Faktörler	18
13.2. Pasaport ve Vize İşlemleri	19
13.3. İklim	19
13.4. Resmi Tatiller ve Çalışma Saatleri	19
13.5. Yerel Saat ve Telefon Kodları	20
14. YARARLI ADRESLER	21
15. KAYNAKÇA	22

KISALTMALAR

GTIP: Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu

USD: United States Dollar (Amerikan Doları)

OECD: Organisation for Economic Co-operation and Development (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü)

GSYİH: Gayrisafi Yurt İçi Hasıla

STA: Serbest Ticaret Anlaşmaları

B.A.E: Birleşik Arap Emirlikleri

AR-GE: Araştırma Geliştirme

AB: Avrupa Birliği

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

KDV: Katma Değer Vergisi

SGK: Sosyal Güvenlik Kurumu

SITC/USTS: Uluslararası Standart Ticaret Sınıflandırılması (Standard International Trade Classification)

TOBB: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

SWOT: Güçlü ve Zayıf Yönler, Fırsatlar ve Tehditler (Strengths, Weakness, Opportunities, Threats)

vs: vesaire

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Doğrudan Yabancı Yatırımlar (milyar Dolar)	8
Tablo 2: Belarus'un Dış Ticareti (1000 \$)	8
Tablo 3: Belarus'un İhraç Ettiği Başlıca Ürünler (1000 \$).....	9
Tablo 4: Başlıca Ülkeler İtibari ile İhracatı (1000 \$).....	9
Tablo 5: Belarus'un İthal Ettiği Başlıca Ürünler (1000 \$).....	10
Tablo 6: Başlıca Ülkeler İtibari ile İthalatı (1000 \$)	11
Tablo 7: Belarus'un Türkiye ile Dış Ticareti (1 000\$).....	15
Tablo 8: Türkiye'nin Belarus'a İhracatında Başlıca Ürünler (1 000 \$)	15
Tablo 9: Türkiye'nin Belarus'dan İthalatında Başlıca Ürünler (1 000 \$).....	16
Tablo 10: Bursa ilinin Belarus ile Dış Ticareti (\$).....	17

YÖNETİCİ ÖZETİ

- Belarus (Beyaz Rusya ya da Byelorussia), Avrupa'nın merkezinde, Rusya Federasyonu, Avrupa ülkeleri ve Asya arasında büyük ve önemli kara ve demiryolları arasında kalan, temel iletişim noktaları ile petrol ve doğalgaz boru hatlarının kesiştiği bir konumda bulunmaktadır. Rusya'nın merkezi ve batı kesimleri ile Batı Avrupa, Karadeniz, Baltık Denizi arasındaki en kısa yollar Belarus üzerinden geçmektedir. Eski SSCB üyesi olan Belarus kuzey Avrupa'da Rusya ile yakın ilişkiler geliştiren ülkelerin başında gelmektedir.
  - Ülke, kuzeyde Letonya, kuzeybatıda Litvanya, kuzeydoğu ve doğuda Rusya Federasyonu, batıda Polonya güneyde ise Ukrayna ile sınır komşusudur. Ülkenin sınırlarının toplam uzunluğu 2969 km'dir. Ülkenin başkenti Minsk'tir.
  - **Başlıca İhracat Ortakları:** Rusya, Ukrayna, İngiltere, Almanya, Hollanda, Polonya, Litvanya
Başlıca İthalat Ortakları: Rusya, Çin, Almanya, Polonya, Ukrayna, Türkiye, İtalya
  - Beyaz Rusya dış ticaretinde yer tutan ürünler arasında en önemli ihraç ürünleri, petrol ürünleri, nitrojen gübreleri, potasyum gübreleri, etilen polimerleri, taşıt araçları lastikleri, kimyasal lifler, alaşımsız çelikten yarı mamuller, alaşımsız çelikten diğer çubuklar, izole edilmemiş demir teller, buzdolabı ve diğer soğutucular, hasat makineleri, traktör ve kamyonlar, mal taşımaya mahsus taşıt araçları, römork ve yarı-römorklar, mobilya, et ve et ürünleri, süt ve süt ürünleri ve şekerdir.
- Ülkenin ithalatında en çok yer tutan ürünler ise ham petrol, petrol ürünleri, doğal gaz, elektrik enerjisi, demir, çelik borular, izole edilmiş tel ve kablolar, sentetik kauçuk, iletişim cihazları, yolcu taşımaya mahsus araçlar, mal taşımaya mahsus taşıt araçları, hasat makineleri, taşıt araçları ve traktörler için parça ve aksesuar, içten yanmalı motorlar, ilaçlar, bitkisel yağlar, tahıllardır.
- 2018 yılında Belarus ve Türkiye arasında gerçekleşen ihracatımız 439 milyon dolara ulaşmış; ithalatımız ise 193 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.
  - 2018 yılı itibarıyla , Bursa ilinden Belarus'a 28 milyon dolar ihracat gerçekleştirilirken, ithalat rakamı 6 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.
  - TOBB'un verilerine göre Bursa'da Belarus sermayeli 1 firma bulunmaktadır.
  - Uludağ İhracatçı Birlikleri'nin kayıtlarına göre, Bursa'dan Belarus'a ihracat yapan 278 firma bulunmaktadır.

1. GENEL BİLGİ

RESMİ ADI	BEYAZ RUSYA CUMHURİYETİ
YÖNETİM BİÇİMİ	BAŞKANLIK TİPİ CUMHURİYET
DEVLET BAŞKANI	ALEXANDER LUKASHENKO
BAŞBAKAN	SIARHIEJ RUMAS
BAŞKENT	MİNSK
NÜFUS (WORLDOMETERS 2018)	9,451,176
YÜZ ÖLÇÜMÜ (KM ²)	207,600
DİL	BEYAZ RUSÇA VE RUSÇA
ETNİK YAPI	BEYAZ RUS, RUS, UKRAYNA
DİNİ YAPI	HRİSTİYANLIK
PARA BİRİMİ	BEYAZ RUSYA RUBLESİ
GSYİH (MİLYON \$)	50,9

KBGSYİH (\$)	7,156
BÜYÜME ORANI (%)	%1,8

1.1. COĞRAFİ KONUM

Belarus (Beyaz Rusya ya da Byelorussia), Avrupa'nın merkezinde, Rusya Federasyonu, Avrupa ülkeleri ve Asya arasında büyük ve önemli kara ve demiryolları arasında kalan, temel iletişim noktaları ile petrol ve doğalgaz boru hatlarının kesiştiği bir konumda bulunmaktadır. Rusya'nın merkezi ve batı kesimleri ile Batı Avrupa, Karadeniz, Baltık Denizi arasındaki en kısa yollar Belarus üzerinden geçmektedir. Eski SSCB üyesi olan Belarus kuzey Avrupa'da Rusya ile yakın ilişkiler geliştiren ülkelerin başında gelmektedir.

Ülke, kuzeyde Letonya, kuzeybatıda Litvanya, kuzeydoğu ve doğuda Rusya Federasyonu, batıda Polonya güneyde ise Ukrayna ile sınır komşusudur. Ülkenin sınırlarının toplam uzunluğu 2969 km'dir. Ülkenin başkenti Minsk'tir.

Belarus başlıca altı idari bölgeye ayrılmaktadır. Bu bölgeler (oblast), Minsk, Brest, Vitebsk, Gomel, Grodno ve Mogilev'dir. Ülkede 118 şehir, 110 kasaba idaresi bulunmaktadır.

Ülke iklim özellikleri bakımından orta derecede kıta iklimi özelliği göstermektedir. Kışlar görece olarak daha yumuşak ve nemli, yazlar daha sıcaktır. Son yıllarda kışlar biraz daha yumuşak geçmeye başlamıştır. Ocak ayı ortalama sıcaklığı -8°C ile -4,5°C arasında ve Temmuz sıcaklığı +17° C +18.5° C arasında gerçekleşmektedir. Sıfırın üstü sıcaklıklar 230-263 gün arası sürmektedir.

Belarus topraklarının % 43,2'sini tarım alanları oluşturmaktadır. Ülke yüzölçümünün %40,9 gibi önemli bir kısmını ormanlar oluşturmakta ve bu oran merkezi ve Doğu Avrupa için de önemli bir katkıda bulunmaktadır. Ülke kişi başına 0,94 hektar orman alanı ve 136,1 m3 kereste rezervleriyle Avrupa ortalamasının neredeyse iki katına yakın orman zenginliğine sahiptir.

Ülke yağış rejimi olarak genellikle yağışlı bir bölgede yer almaktadır. Yılda yağın ortalama yağmur miktarı 600-700 mm'yi bulur. Yağışlı gün sayısı ortalama olarak en çok Nisan-Ekim ayları arasında görülür. Kar örtüsü ülkenin güney batısında 75 gün ve kuzey doğusunda 125 gün yerde kalmaktadır.

Belarus'un denize kıyısı bulunmamakla birlikte nehirler ve su kaynakları yönünden oldukça zengindir. Ülkede irili ufaklı 20.000 nehir ve ırmak bulunmakta olup bunların toplam uzunluğu 91.000 km'dir. Nehirlerin en büyükleri Dnyeper, Pripyat, Neman; göllerin en büyükleri ise Naroch (Minsk), Osveyskoye (Vitebsk), Chervonoye (Gomel)'dir.

1.2. Siyasi ve İdari Yapı

Beyaz Rusya'nın başkenti Minsk'te Bağımsız Devletler Topluluğu kurulmuştur. Türkiye; Beyaz Rusya'yı tanıyan ilk ülkelerden olmuştur. Beyaz Rusya Cumhuriyeti'nin ilk anayasası 15 Mart 1994 tarihinde kabul edilmiştir. Cumhurbaşkanlığına 1994'te seçilen bugünkü Cumhurbaşkanı Aleksandr Lukaşenka, 24 Kasım 1996 tarihindeki referandum sonrası 13. Yüksek Sovyet'i lağvederek yerine iki meclisli bir "Milli Meclis" kurmuştur.

Çift meclisli yapıyı oluşturan parlamentonun alt kanadını 110 üyeli "Temsilciler Meclisi" üst kanadını ise 64 üyeli "Cumhuriyet Konseyi" oluşturmakta, bunlardan 8'i doğrudan Cumhurbaşkanı tarafından atanmaktadır. Temsilciler Meclisi seçimleri tek dereceli, eşit ve genel oy esasına göre, Cumhuriyet Konseyi seçimleri ise bölge temsili çerçevesinde iki dereceli seçimle ve gizli oyla yapılmaktadır.

Beyaz Rusya’da son devlet başkanlığı seçimleri 11 Ekim 2015 tarihinde yapılmış; oyların % 83,49’unu alan Aleksandr Grigoryevich Lukaşenko Devlet Başkanı seçilmiştir. Aleksandr Grigoryevich Lukaşenko, daha önce 1994, 2001, 2006 ve 2010 yıllarında yapılan seçimleri de kazanmıştır.) Ülkede başbakanlık görevini ise Siarhiey Rumas yürütmektedir.

Ülkede yer alan başlıca siyasi partiler, Beyaz Rusya Komünist Partisi (Devlet Başkanı Lukaşenko’yı desteklemektedir), Birleşik Vatandaş Partisi ve Beyaz Rusya Halk Cephesi Uyanışı (sağ kanat), Beyaz Rusya Sosyal Demokrat Partisi (Hramada), Hristiyan Muhafazakar Parti (milliyetçi) dir.

Beyaz Rusya idari olarak 6 bölge idaresinden (oblast) oluşmaktadır Bunlar; Minsk, Brest, Vitebsk, Gomel, Grodno ve Mogilev’dir. Ülkede 118 şehir, 110 kasaba idaresi bulunmaktadır. 15 şehrin nüfusu 100.000’in üzerindedir ve 103 şehirleşmiş küçük birim bulunmaktadır.

Ülkenin siyasi ve ekonomik yapısı bakımından son dönemde yaşanan en önemli gelişmelerden biri Rusya Federasyonu, Beyaz Rusya ve Kazakistan arasında 1 Ocak 2010 tarihinde Gümrük Birliği’nin yürürlüğe girmesidir.

Beyaz Rusya ekonomik alanda yaptığı reformlarla liberal sisteme giderek daha fazla uyum sağlamaya çalışırken siyasi alanda henüz demokratikleşme yolunda pek fazla adım attığı söylenemez.

1.3. Nüfus ve İşgücü Yapısı

Beyaz Rusya’nın toplam nüfusu 2016 yılı itibarı ile yaklaşık 9,3 milyondur. Nüfusun %75’i kentlerde, geri kalanı ise kırsal kesimde yaşamaktadır. Nüfusun %83,7’si Beyaz Rus, % 8,3’ü Rus %3,1’i Polonyalı, %1,7’si Ukraynalı ve %3,2’si diğer etnik gruplardan oluşmaktadır.

Ülkede nüfus daralmaktadır. Nüfusun azalmasında ölüm oranının doğum oranından fazla olmasının yanı sıra ülke dışına göç de rol oynamaktadır.

Ülkede çalışan nüfus yaklaşık 5 milyondur. İşgücünün % 9,4’ü tarım, % 45,9’u sanayi, % 44,7’si hizmet sektöründe istihdam edilmektedir. Beyaz Rusya’da emeklilik yaşı kadınlar için 55, erkekler için 60’tır.

Ülkede yabancı işçi çalıştırmak için İçişleri Bakanlığı’na başvurulması gerekmektedir. Yabancı işçi çalıştırma isteğinin gerekçeleri ve çalıştırılmak istenen yabancı personel sayısı bildirilerek izin alındıktan sonra, yabancı personel ülkeye getirilebilir. Yabancı personel getirildikten sonra da her bir personelin çalışma izni yine İçişleri Bakanlığı’ndan alınacaktır.

1.4. Doğal Kaynaklar ve Çevre

Beyaz Rusya, petrol ve doğal gaz gibi enerji kaynakları üretimi bakımından fazla zengin olmasa da mineral ürünleri üretimi bakımında Avrupa’da oldukça üst sıralarda yer almaktadır. Özellikle potasyum tuzu rezervinde dünyanın en önemli üreticileri arasındadır. Mozyr, David-Gorodok ve Starobin’deki rezervlerin toplam miktarı 22 milyar ton olarak tahmin edilmektedir. Sapropel rezervleri ise 3 milyar m³e yakındır. Granit, dolomit (beyaz mermer), marn ve tebeşir, kil, kum ve çakıl, doğal boyaların üretiminde kullanılan ham maddeler önemli doğal kaynak rezervlerini oluşturur.

Ülke petrol ve diğer enerji kaynakları açısından fakirdir. Sınırlı miktarda petrol üretimi varsa da, bu ülke ihtiyacının ancak % 12-13’ünü karşılamaktadır. Buna karşın ülkede petrol işleme sanayi gelişmiştir. Beyaz

Rusya, Rusya Federasyonu'ndan aldığı ham petrolü işleyerek ihraç etmektedir. Petrol ürünleri ülkenin ihracatının yaklaşık üçte birini oluşturmaktadır. Naftan ve Mozır ülkedeki en büyük iki petrol rafinerisidir.

2,3 milyon ton turb ve 203 milyon m³ doğal gaz üretimi de diğer doğal kaynakları oluşturur.

2. GENEL EKONOMİK DURUM

2.1. Ekonomik Yapı

Beyaz Rusya ekonomisine genel olarak bakıldığında Rusya Federasyonu ile yakın ilişkilerinin önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Özellikle dış ticaretinin büyük oranda bu ülke ile olmasının yanı sıra BDT ülkeleri arasındaki konumu da ekonomik gelişmişlik düzeyini etkilemektedir. Ülkede devletin ekonomideki ağırlığı fazladır; bu anlamda büyük işletmelerin tamamına yakını devlete aittir. Ülke resmi olarak ithal-ikamesi stratejisi izlemekte, bu çerçevede, halk ithal mal satın almak yerine yerli malları kullanmaya teşvik edilmektedir. Devlet bankaları, Beyaz Rusya ürünü mobilya ve ev eşyaları için ucuz krediler sağlamaktadır. Perakendeci firmalar belirli oranda yerli üretim mallar bulundurmakla yükümlüdür.

İthal ikamesine dayalı kalkınma stratejisinin yanı sıra ülkede varolan potasyum kaynakları ile işlenen petrol sonucu elde edilen petrol ürünleri ihracatta önemli yer tutmaktadır.

Sovyetler Birliği döneminden kalan kamu işletmelerinin üretimden aldığı pay yüksektir. Özelleştirmenin yavaşlaması, sermaye kaçışlarının yaşanmaması, sıkı idari kontroller neticesinde, diğer BDT ülkelerinin aksine, Beyaz Rusya'nın SSCB'nden devraldığı tesisler bağımsızlık sonrasında üretim kapasitelerinin çok az bir kısmını kaybetmiştir. Ancak Beyaz Rusya ekonomisinde son yıllarda görülen rekabet gücündeki azalmanın sebepleri arasında bu tesislerin teknolojinin ve sermaye stokunun eskimeye başlaması, üretim yöntemlerinin etkinlikten uzak ve fazla enerji yoğun hale gelmesi ve bazı devlet fabrikalarının üretimden satışlarının azalması sebebiyle stoklarında artışlar yaşanması gösterilebilir.

Ülke ekonomisinin önemli özelliklerinden birisi olarak Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra Rusya petrolünü ve doğalgazını Avrupa ülkelerine göre çok ucuza almaya devam etmesi ve Rusya'dan aldığı ham petrolü işleyerek ihracatında önemli bir kalem olarak kullanması sayesinde yüksek gelirler elde etmesi gösterilebilir. Rusya'dan aldığı doğal gazı transit olarak Avrupa ülkelerine satması da özellikle 2000'lerin başlarından itibaren artan petrol ve doğal gaz fiyatları düşünüldüğünde, ülkenin dış ticaret dengesini olumlu etkilemiş ve bu dönemde yüksek büyüme hızları göstermesine önemli katkıda bulunmuştur.

Ülke dış ticaretinin büyük bir bölümünü Rusya Federasyonu ile yapmaktadır. Özellikle son yıllarda giderek artan dış ticaret açığı, Rusya pazarındaki rekabet gücünün giderek azalması ve yaşanan ekonomik kriz sonrası ortaya çıkan talep daralmasının yarattığı olumsuzluklarla ilişkilendirilebilir. Rusya Federasyonu'nda yaşanan siyasi ve ekonomik sorunlar da Beyaz Rusya'yı doğrudan etkileyebilmektedir. Gerek ekonomik gerekse siyasi açıdan Rusya Federasyonu'yla olan yakın ilişkiler olumsuz şartlardan da öncelikle etkilenme potansiyelini doğurmaktadır.

3. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

3.1. Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

Sovyetler Birliği'nin 1991 yılında dağılmasından sonra ekonomide liberalizasyona dönük girişimlerde bulunulmuş ancak günümüze kadar gelen reform hareketlerine rağmen özelleştirme ve mülkiyet haklarına yönelik yeterli ilerleme sağlanamamıştır.

Beyaz Rusya vatandaşlarının ve ülkedeki yabancı uyruklu kişilerin toprak satın alması mümkün değildir. Toprak mülkiyeti yalnızca çok küçük arazilerde gerçekleştirilen bahçecilik ve çiftçilik gibi faaliyetler için

mümkündür. Haziran 1993 tarihli Toprak Mülkiyeti Hakkındaki Kanun'a göre, topraklar yabancı uyruklu kişilerce ve Beyaz Rusya vatandaşlarınca ancak 99 yıllığına kiralanabilmektedir. Geçiş dönemi yaşayan Beyaz Rusya'da toprak mülkiyeti hususunda halen çeşitli sıkıntılar yaşanmaktadır.

Tablo 1: Doğrudan Yabancı Yatırımlar (milyar Dolar)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Toplam DYY Girişi	2,2	1,9	1,4	4,0	1,4	2,2	1,8	1,6

Ülkeye giren doğrudan yabancı yatırımların yaklaşık yarısı AB ülkelerinden gelmektedir. Rusya haricinde ülkedeki en önemli yatırımcılar Almanya ve Hollanda'dır. Rusya'nın genellikle petrol naklini sağlamaya yönelik boru hattı projeleri ve inşaat yatırımları olduğu gözlenmektedir. Ticaret ve yiyecek-içecek sağlama hizmetleri ile imalat sanayiinde gıda ve mühendislik sektörleri en fazla yatırım çeken sektörlerdir. MAN (Almanya), Coca-Cola (Hollanda), McDonald's (ABD), Maersk Medical (Danimarka), SB Telecom (İsviçre), AlcatelSEL (Almanya), Fresenius (Almanya-tıbbi ekipman) ülkedeki en önemli yatırımcılardır. Ülkede son yıllarda özellikle Alman firmalarının daha fazla yatırım yapmaya başladığı ve buradan Rusya Federasyonu ve diğer BDT ülkelerine ürünlerini pazarladığı gözlenmektedir.

4. DIŞ TİCARET

Beyaz Rusya dış ticaretinde yer tutan ürünler arasında en önemli ihraç ürünleri, petrol ürünleri, nitrojen gübreleri, potasyum gübreleri, etilen polimerleri, taşıt araçları lastikleri, kimyasal lifler, alaşımsız çelikten yarı mamuller, alaşımsız çelikten diğer çubuklar, izole edilmemiş demir teller, buzdolabı ve diğer soğutucular, hasat makineleri, traktör ve kamyonlar, mal taşımaya mahsus taşıt araçları, römork ve yarı-römorklar, mobilya, et ve et ürünleri, süt ve süt ürünleri ve şekerdir.

Ülkenin ithalatında en çok yer tutan ürünler ise ham petrol, petrol ürünleri, doğal gaz, elektrik enerjisi, demir, çelik borular, izole edilmiş tel ve kablolar, sentetik kauçuk, iletişim cihazları, yolcu taşımaya mahsus araçlar, mal taşımaya mahsus taşıt araçları, hasat makineleri, taşıt araçları ve traktörler için parça ve aksesuar, içten yanmalı motorlar, ilaçlar, bitkisel yağlar, tahıllardır.

Tablo 2: Belarus'un Dış Ticareti (1000 \$)

YIL	İHRACAT	İTHALAT	HACİM	DENGE
2016	23.537.355	27.609.884	51.147.239	-4.072.529
2017	29.239.994	34.234.849	63.474.843	-4.994.855
2018	33.726.141	38.408.912	72.135.053	-4.682.771

Kaynak: Trademap

5.1. Belarus'un İhracatı

Tablo 3: Belarus'un İhraç Ettiği Başlıca Ürünler (1000 \$)

GTİP NO	GTİP AÇIKLAMA	2016	2017	2018
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	4,041,393	5,305,650	6,488,189
3104	Potaslı mineral/kimyasal gübreler	2,020,033	2,260,559	2,719,800
9999	Başka yerde belirtilmemiş ürünler	970,482	791,453	1,189,014
0406	Peynir ve lor	690,024	798,500	811,376
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	631,254	1,028,189	1,296,935
8701	Traktörler	476,703	612,542	583,133
2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	471,625	606,610	809,895
0402	Süt, krema (konsantre edilmiş, tatlandırıcı madde içerenler)	458,212	476,125	402,063
0405	Sütten elde edilen yağlar; sürülerek yenilen süt ürünleri	332,529	431,656	403,357
0201	Sığır eti (taze/soğutulmuş)	315,113	355,569	381,522
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	280,162	267,293	295,297
9403	Diğer mobilyalar vb. Aksam, parçaları	279,270	366,154	404,545
7214	Demir/çelik çubuklar (sıcak haddeli, dövülmüş, burulmuş, çekilmiş)	262,617	275,425	396,182
3105	Azot, fosfor ve potasyum gibi; iki/üçünün karışımları	237,915	237,655	285,656
3923	Eşya taşıma ambalajı için plastik mamulleri, tıpa, kapak, kapsül	223,040	240,918	241,233
8708	Kara taşıtları için aksam, parçaları	219,108	311,445	352,030
4410	Yonga pano vb. Levhalar	217,898	308,854	312,960
0207	Kümes hayvanlarının etleri ve yenilen sakatatı (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	210,609	224,280	254,285
8418	Buzdolapları, dondurucular, soğutucular, ısı pompaları	192,251	185,455	183,054
0401	Süt ve krema (konsantre edilmemiş, tatlandırıcı madde içermeyen)	183,476	232,428	176,748

Kaynak: Trade Map

Tablo 4: Başlıca Ülkeler İtibari ile İhracatı (1000 \$)

ÜLKE	2016	2017	2018
RUSYA	10,901,669	12,835,765	12,879,206
UKRAYNA	2,833,294	3,355,316	4,061,534
İNGİLTERE	1,076,844	2,381,739	3,072,590
ALMANYA	936,344	1,102,859	1,443,494

HOLLANDA	926,614	1,102,101	1,428,495
POLONYA	813,933	1,082,242	1,341,628
LİTVANYA	763,789	846,586	1,152,053
BREZİLYA	441,012	439,864	585,291
ÇİN	400,512	358,800	476,391
KAZAKİSTAN	363,103	587,925	782,266
LETONYA	763,789	846,586	1,152,053
HİNDİSTAN	258,963	269,505	297,105
ENDONEZYA	169,184	132,306	227,283
BELÇİKA	154,263	158,066	179,487
TÜRKİYE	83,999	133,431	182,433

Kaynak: Trade Map

5.2. Belarus'un İthalatı

Tablo 5: Belarus'un İthal Ettiği Başlıca Ürünler (1000 \$)

GTİP NO	GTİP AÇIKLAMA	2016	2017	2018
2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	3,970,842	5,338,082	6,822,678
2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	2,628,467	2,962,447	2,914,679
9999	Başka yerde tanımlanmamış ürünler	995,458	471,724	671,649
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	567,913	1,147,374	1,186,751
0808	Elma, armut ve ayva (taze)	427,149	392,365	207,208
3004	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	402,661	473,443	472,685
8703	Otomobil, steysin vagonlar, yarış arabaları	367,563	725,445	1,096,969
8517	Telli telefon-telgraf için elektrikli cihazlar	352,020	419,176	540,138
8708	Kara taşıtları için aksam, parçaları	281,094	395,086	484,711
7204	Demir/çelik döküntü ve hurdaları, bunların külçeleri	256,336	382,398	460,542
3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	187,296	191,324	196,658
7308	Demir/çelikten inşaat ve aksamı	172,575	225,367	201,429
8413	Sıvılar için pompalar, sıvı elevatörleri	167,221	230,168	212,400
8471	Otomatik bilgi işlem makineleri, üniteleri	153,534	199,103	274,557

8408	Dizel, yarı dizel motorlar (hava basıncı ile ateşlenen, pistonlu)	151,551	243,504	299,755
8481	Muslukçu, borucu eşyası-basınç düşürücü, termostatik valf dahil	153,072	233,163	287,629
0303	Balıklar (dondurulmuş)	142,103	173,835	158,575

Kaynak: Trade Map

Tablo 6: Başlıca Ülkeler İtibarı ile İthalatı (1000 \$)

ÜLKE	2016	2017	2018
RUSYA	14,973,019	19,362,402	22,426,287
ÇİN	2,117,296	2,698,074	3,011,388
ALMANYA	1,318,676	1,708,012	1,813,175
POLONYA	1,181,286	1,334,799	1,202,562
UKRAYNA	977,333	1,213,519	1,394,525
TÜRKİYE	731,662	804,985	799,346
İTALYA	579,260	696,170	788,595
ABD	381,645	375,478	437,827
LİTVANYA	264,141	316,318	354,505
FRANSA	241,244	295,302	321,923
İSPANYA	224,817	262,448	286,961
HOLLANDA	209,440	299,859	322,838
ÇEK CUMHURİYETİ	192,281	197,312	275,459
BELÇİKA	161,844	199,312	224,883

Kaynak: Trade Map

6. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE VERGİLER

6.1. Dış Ticaret Politikası

Ülkede gerek Beyaz Rusya firmaları, gerek yabancı firmalar resmi olarak kayıt altına alındıkları günden itibaren dış ticaret faaliyetinde bulunma hakkına sahiptir. Ülkenin Dış Ticaret Mevzuatı tarife ve tarife dışı düzenlemeleri ve spesifik dış ticaret işlemlerini içermektedir. Bazı ürünlerin ihracatında söz konusu ürünlerin ihracatında bir sakınca olmadığına dair izin belgesi alınması ya da güvenlik, kalite, sağlık gibi standartların belgelenmesine yönelik sertifikaların temin edilmesi gerekmektedir.

Beyaz Rusya'da resmi olarak ithal-ikameci politikalar uygulanmaktadır. Tüketiciler, ithal mal satın almak yerine yerli malları kullanmaya teşvik edilmektedir. Perakendeci firmalar mağazalarında belirli oranda yerli üretim mallar bulundurmakla yükümlüdür.

1991’de bağımsızlığını kazanmadan önce dış ticaretinin %80’den fazlasını Sovyet Cumhuriyetleri ile gerçekleştiren Beyaz Rusya’nın dış ticaretinde önem arz eden ülke grupları bağımsızlık sonrası dönemde BDT üyesi ülkeler olmuştur. Bu süreçte ve yakın dönemde özellikle Rusya Federasyonu ile çok büyük miktarda dış ticaret ilişkisinde bulunan Beyaz Rusya dış ticaretinde bu ülkeye yoğun olarak bağımlıdır. AB ülkelerine olan yakınlık da bu ülkelere yönelik dış ticaret için avantaj sayılmaktadır.

Özellikle 1990’lı yıllarda yapılan ticarete bavul ticareti önemli yer tutmaktadır. Özellikle Türkiye’den Rusya ve Beyaz Rusya’ya yapılan ihracatta yoğun olarak kullanılan bavul ticareti Türkiye’nin dış ticaret istatistiklerinde veri farklılıkları yaratmaktadır. Bavul ticareti yoluyla Türkiye’den ülkeye özellikle tekstil ürünleri, gıda maddeleri, deri ve temizlik malzemeleri girdiği belirlenmiştir.

1 Ocak 2010 tarihinde Beyaz Rusya, Rusya Federasyonu ve Kazakistan arasında Gümrük Birliği oluşturulmuştur. Bu çerçevede 3 ülke ortak gümrük tarifesi uygulamaktadır. Üye ülkeler arasında mallar serbest dolaşımda olup, gümrük kontrolleri yapılmamaktadır. Gümrük Birliği ülkeleri arasında 2012 yılı Ocak ayı itibarıyla Ortak Ekonomik Alan oluşturulmuştur. Ortak Ekonomik Alan çerçevesinde, gümrük birliğine ek olarak, hizmetler, işgücü ve sermayenin serbest dolaşımı ve ekonomi politikalarının uyumlaştırılmasına yönelik anlaşmalar imzalanmıştır.

Ülke, Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) üyesi değildir. Rusya Federasyonu’nun 22 Ağustos 2012 tarihinde DTÖ’ye üye olmasıyla birlikte Beyaz Rusya’nın da DTÖ üyeliği çalışmalarının hızlanacağı değerlendirilmektedir.

Beyaz Rusya, aynı serbest ticaret alanının üyesi olmasına rağmen Rusya’nın Ukrayna ve AB ülkelerine yönelik ithalat yasağına katılmayı reddetmiştir.

Beyaz Rusya’da 2008 yılı Kasım ayından bu yana uygulanan ve ülkede yerleşik şahıs ve firmaların ithalatta tam veya kısmi peşin ödeme yapmasını yasaklayan karar, Beyaz Rusya Merkez Bankası’nın 2 Mayıs 2015 tarih ve 277 sayılı kararı ile yürürlükten kaldırılmıştır. Söz konusu karar kapsamında, firmalarımızın ülkeye gerçekleştirdikleri ihracat nedeni ile zaman zaman karşılaştıkları alacak tahsili problemlerinde de önemli düzeyde azalma olması beklenmektedir.

6.2. Tarifeler ve Diğer Vergiler

6.2.1. Tarifeler

Beyaz Rusya’da dış ticarete ilişkin mevzuat 4 Ocak 2003 tarihli “Beyaz Rusya Cumhuriyeti Gümrük Kanunu” ve “Gümrük Tarifeleri Hakkındaki Kanunda Değişiklik Yapan Kanun” ile belirlenmiştir.

Beyaz Rusya’nın diğer ülkelerle arasındaki uluslararası anlaşmalar çerçevesinde uygulamada bulunan gümrük tarifeleri üç grupta toplanmaktadır;

- Serbest Ticaret Anlaşması Olan Ülkeler: Bu ülkelere Beyaz Rusya’ya gelen mallar gümrüksüz olarak giriş yapmaktadır. (BDT ülkeleri)
- En Çok Kayrılan Ülke Kuralı Uygulanan Ülkeler: Bu ülkelere Bakanlar Kurulu’nca belirlenen gümrük tarifeleri uygulanmaktadır.
- GTS Kapsamındaki Ülkeler: Genelleştirilmiş Tarifeler Sistemi kapsamında bu ülkelere MFN oranı üzerinden %25 indirim uygulanmaktadır.
- Diğer Ülkeler: En çok kayrılan ülke kuralı kapsamı dışında kalan ülkelere 2 katı gümrük tarifesi uygulanmaktadır.

Beyaz Rusya'ya getirilen mallara uygulanan vergilerin oranları Beyaz Rusya Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı'nın 31 Aralık 2007 tarih ve 699 sayılı Kararı ile saptanmıştır. Söz konusu kararın 3 No'lu ekinde sıralanan ve Beyaz Rusya'nın ticari ve siyasi ilişkilerinde en çok kayrılan ülke rejimini uyguladığı ülkelerin menşei taşıyan mallar Beyaz Rusya Cumhuriyeti'nin gümrük alanına getirildiğinde, kendilerine kararda belirtilen gümrük vergisi oranları uygulanmaktadır.

Beyaz Rusya Cumhuriyeti'nin tarife kolaylıkları (preferanslar) sağladığı durumların dışında, ticari ve siyasi ilişkilerinde en çok kayrılan ülke rejiminin uygulanması öngörülmediği ülkelerin menşei taşıyan mallara uygulanan ithal vergilerinin oranları ikiye katlanmaktadır. Ülke, serbest ticaret anlaşması, Gümrük Birliği ilişkisi içinde olduğu ülkeler ve Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi'nden yararlandığı ülkeler hariç tüm ülkelere en çok kayrılan ülke prensibi çerçevesinde aynı gümrük oranını uygulamaktadır.

Beyaz Rusya ile Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi ekseninde ticari ilişkilerde bulunan ülkeler % 25 oranında bir tarife indiriminden yararlanmaktadır.

Türkiye ile Beyaz Rusya karşılıklı olarak birbirlerine uyguladıkları Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi kapsamındaki tarife indirimlerini 2008 yılında kaldırmışlardır. Avrupa Birliği'nin aldığı karara bağlı olarak yapılan bu düzenlemeyle birlikte Türkiye öncelikle bu uygulamayı askıya almış sonrasında Beyaz Rusya 2008'de yürürlüğe giren Cumhurbaşkanlığı Kararıyla Türkiye'yi uyguladığı GTS rejiminden çıkarmıştır.

Beyaz Rusya, Kazakistan ve Rusya Federasyonu arasında 2009 yılında sürdürülen görüşmeler sonrasında 1 Ocak 2010 tarihi itibarı ile Gümrük Birliği oluşturulmuş ve bu süreç dış ticaret politikasında yeni düzenlemeleri beraberinde getirmiştir. Bununla birlikte Türkiye'nin 1 Ocak 2010'dan itibaren Beyaz Rusya-Rusya-Kazakistan arasında oluşturulan Gümrük Birliği kapsamında Genelleştirilmiş Tercihler Sisteminde (GTS) yer alacağı bildirilmiştir; bu da Türkiye'nin aşağıdaki internet sayfasında listelenen mallarda Ortak Gümrük Tarifesi (OGT) oranlarının %75'ini ödenmesi anlamına gelmektedir (diğerler mallarda Türk ihracatçıları OGT'nin tamamını ödeyecektir):

Beyaz Rusya hükümetinin dış ticarete ilişkin bazı uygulamaları birtakım sorunlar yaratmakla birlikte hükümetin son dönemde kararlı bir biçimde liberalleşmeye dönük önlemler almaya çalıştığı da gözlenmektedir.

2009 başında yapılan bir mevzuat değişikliği ile ithal edilen mallar için ön ödeme yapılması hükümetçe yasaklanmış, "ithalatçılar malın gümrük işlemlerini tamamlamadan karşıdaki satıcıya ödeme yapamaz, sadece bazı önemli ham madde ve ara malları için özel izin çıkararak ön ödeme yapılması mümkündür" hükmü getirilmiştir. Bu hüküm Beyaz Rusya'ya yapılacak ihracat işlemleri noktasında önemli bir engel teşkil etmektedir. Bu yasağa getirilen düzenlemeler doğrultusunda Ocak 2009 tarihinde Beyaz Rusya Merkez Bankası firmalara yaptıkları ihracat başta olmak üzere kazandıkları döviz gelirleriyle yapacakları ithalat için ön ödeme yapmalarına izin vermiş, sonrasında firmalara yaptıkları ithalat için, aldıkları yabancı kredilerle ön ödeme yapma izni getirilerek yasak biraz daha yumuşatılmıştır.

Gümrük Vergisi Dışındaki Vergiler

Beyaz Rusya'da uygulanan gümrük vergisi gibi ithalat vergileri dışında uygulanan diğer vergiler Katma Değer Vergisi (KDV), Özel Tüketim Vergisi (ÖTV)'dir.

KDV, Beyaz Rusya'ya ithal edilen hemen hemen tüm mallara uygulanmakta olan genel vergidir. Bazı gıda maddelerinde, çocuk eşyalarında, tarımsal üretim için kullanılan ürünlerde, balıkçılık ve arıcılıkta yürürlükteki oran %10'dur. Özel tüketim vergisi tutarı ya vergiye tabi malın fiziki birimi başına sabit bir tutar olarak ya da malların değeri üzerinden yüzde olarak belirlenmektedir. Alkollü içecekler, petrol ve petrol ürünleri, tütün ürünleri, mücevher, minivanlar ve otomobiller özel tüketim vergisine tabi mallardır.

Ülkeye giren mal, hizmet ve mülkiyet haklarının çoğunluğundan ve ülkeye ithal edilen mallardan katma değer vergisi (KDV) tahsil edilmektedir. 1 Ocak 2010 tarihinden itibaren yapılan değişiklikle birlikte KDV genel oranı %18'den %20'ye çıkarılmıştır. İthalatta KDV matrahı, malın gümrük değeri + gümrük vergileri olarak hesaplanır. Ücretsiz olarak sevk edilen mallar da KDV'ye tabi olup matrahın hesaplanmasında malın piyasa değeri temel alınmaktadır.

Özellikle kriz sonrası Beyaz Rusya hükümetince alınan birtakım önlemler vergileme alanında da kendini göstermiştir. Buna göre 2010 yılında vergi mevzuatında bir dizi değişiklik öngörülmüştür. Tarımsal üretimi destekleme fonu ödemeleri, yerel perakende satış vergisi, motorlu taşıt alım vergisi ve park vergisi kaldırılmıştır ve vergilerin kalkmasıyla oluşacak gelir kaybını telafi etmek üzere KDV oranı %18'den %20'ye çıkarılmıştır.

Beyaz Rusya'da kurumların faaliyetleri üzerinden alınan kurumlar vergisi oranı % 24'ten % 18'e düşürülmüştür.

Yabancı sermaye payının %30'u aştığı yabancı sermayeli işletmeler ürün ve hizmetlerinin satışı üzerinden elde ettikleri kar için 3 yıllık vergi ayrıcalığına sahiptir. Ekonomi için kritik önem taşıyan ürünleri üreten üreticilere devam eden üç yıl için daha %50 oranında vergi indirimi sağlanmaktadır.

7. Üretim ve konut inşası için yapılan sermaye yatırımları kar vergisi matrahından düşülebilmektedir.
8. Stopaj Vergisi: Kaynakta kesilmekte olup, %15'tir.
9. Gelir vergisi oranı % 12'dir.

9.1. Ürün Standartları ile İlgili Uygulamalar

Belarus dış ticaretine konu olacak ürünlerle ilgili olarak belirlenen ürün standartları ve sertifikalara uyuma ilişkin belgelerin tamamlanması ve ibrazı, dış ticaret etkinliklerinde öncelikli yer tutar. Standart ve standartlara uygunluk belgesi olmayan veya gerekli sertifika yeterliliklerini sağlamayan ürünlerin ticaretine izin verilmemektedir.

Ülkelerin dış ticaret mevzuatına ilişkin standart ve sertifikasyon belgelerine ulaşabilecekleri yetkili kurum GOSSTANDART (Standardizasyon, Metroloji Sertifikasyon Devlet Komitesi) dir. Bu kurum ürünlerin ticareti sürecinde gerekli test ve ölçümleri yapmak, laboratuvar vb analizleri ve değerlendirmeleri yerine getirmekle yetkilendirilmiş kuruluştur. Teknik düzenlemeler, standart uygulamalar, metroloji, enerji kaynaklarının etkin kullanımı, güvenlik, sağlık, rekabetçiliği artırıcı önlemlerin alınması vb hedefler doğrultusunda onay değerlendirmelerin yapılması da bu kurumun sorumlulukları arasındadır. Gosstandart adres ve iletişim bilgileri aşağıda verilmektedir;

GOSSTANDART

The State Committee for Standardization of the Republic of Belarus

Starovilenski trakt, 93, 220053, Minsk, The Republic of Belarus

Tel. (017) 233 52 13

Tel. "hot line": (017) 233 37 69

Fax (017) 233 25 88

mail: belst@anitex.by

Ürün güvenliği ve sağlığı, mülkiyet hakları ve diğer gereklilikleri korumaya yönelik uygulama ve standartlar hükümetçe belirlenerek açıklanmaktadır. Bu standartlara ilişkin olarak düzenlemesi istenen belgeler hükümetin ilgili kurumlarınca belirlenmektedir. Ülke sınırları içinde toptan ve perakende satışı yapılan her mal ve hizmet için BelST sertifikası tanınmış ve bu belge kalite güvenliği, gümrük işlemleri ve yaşam, sağlık ve mülkiyet açısından gerekli yükümlülükleri belirleyen bir belge olarak zorunluluk haline getirilmiştir. BelST sertifikası hükümet tarafından akredite edilmiş sertifika merkezleri tarafından verilmektedir.

Belarus dış ticaret mevzuatına ilişkin tarife ve tarife dışı düzenlemeler ile spesifik dış ticaret işlemleriyle ilgili düzenlemeler dahilinde ülkeye girecek ürünler bakımından farklılaşan uygulamalar bulunmaktadır. Bazı ürünlerin ihracatı sürecinde sözkonusu ürünlerin ihracatında bir sakınca olmadığına dair izin belgesi alınması ya da güvenlik, kalite, sağlık gibi standartların belgelenmesine yönelik sertifikaların temin edilmesi gerekmektedir. Ülkenin Dış Ticaret Mevzuatı uyarınca; bir ihracat işleminde ihracat karşılığı bedelin zamanında havale edilmesi, bir ithalat işleminde ise malların zamanında teslimi en önemli önceliktir.

Belarus'ta yapılan ürün standartlarına ilişkin uygulamalarda sistem yaklaşımı bağlamında tarım, sanayi, hizmetler gibi sektörlerin tümünü kapsayan yıllık planlar etrafında bir düzen oluşturulmuştur.

10. TÜRKİYE İLE TİCARET

Türkiye ile Beyaz Rusya ticareti 1990'lı yılların ortasından itibaren canlanmaya başlamış, bu dönemde sürekli açık veren ticaretimiz 2000'li yıllarla birlikte ihracat değerlerinin arttığı ve günümüze doğru bazı yıllarda açık verilse de genelde ihracat değerlerinin ithalatı aştığı bir görünüm sergilemiştir.

Türk menşeli malların ülkeye AB, Polonya, Rusya Federasyonu gibi ülkelerden giriyor olması nedeniyle Beyaz Rusya resmi istatistiklerine göre Türkiye'nin Beyaz Rusya'ya ihracatı daha yüksek düzeydedir. Bu durum aynı zamanda Avrupa ülkeleri ile ticarete uygulanan yüksek vergi oranları nedeniyle Türk mallarının rekabet gücünü de olumsuz yönde etkilemektedir.

2018 yılında Beyaz Rusya'ya ihracatımız 439 milyon Dolar, ithalatımız 193 milyon Dolar olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 7: Belarus'un Türkiye ile Dış Ticareti (1 000\$)

YIL	İHRACAT	İTHALAT	HACİM	DENGE
2016	357,524	102,567	460,091	254,957
2017	422,011	182,969	604,98	239,042
2018	439,279	193,292	632,571	245,987

Kaynak: TUIK

Tablo 8: Türkiye'nin Belarus'a İhracatında Başlıca Ürünler (1 000 \$)

GTİP NO	GTİP AÇIKLAMA	2016	2017	2018
0702	DOMATES (TAZE/SOĞUTULMUŞ)	42,510	53,316	24,210
0806	ÜZÜMLER (TAZE/KURUTULMUŞ)	25,784	9,767	7,051

6006	DİĞER ÖRME VEYA KROŞE MENSUCAT	16,717	21,969	45,340
0810	DİĞER MEYVELER (TAZE)	14,784	13,610	3,631
0805	TURUNÇGİLLER (TAZE/KURUTULMUŞ)	11,802	7,824	10,493
8708	KARAYOLU TAŞITLARI İÇİN AKSAM, PARÇA VE AKSESUARLAR	11,052	12,928	14,226
5407	SENTETİK FİLAMENT İPLİKLERİNDEN DOKUNMUŞ MENSUCAT	10,144	14,526	19,967
5509	SENTETİK DEVAMSIZ LİFDEN İPLİK (DİKİŞ İPLİĞİ HARİÇ) (TOPTAN)	8,192	14,213	13,106
6004	DİĞER ÖRME VEYA KROŞE MENSUCAT (en>3cm, elastomerik/kauçuk iplik=>%5) (6.1 pozisyonundakiler hariç)	7,904	14,502	30,941
5402	SENTETİK FİLAMENT İPLİKLERİ (DİKİŞ İPLİĞİ HARİÇ) (PERAKENDE OLARAK SATILACAK HALE GETİRİLMEMİŞ)	6,942	13,429	10,672
0809	KAYISI, KİRAZ, ŞEFTALİ, ERİK VE ÇAKAL ERİĞİ (TAZE)	5,973	1,022	2,105
7408	BAKIR TELLER	5,357	747	2,413
8302	ADİ METALLERDEN DONANIM, TERTİBAT VB. EŞYA (MOBİLYA, KAPI, PENCERE, BAVUL, ASKILIK VB İÇİN)	4,378	5,532	7,070
5702	DOKUNMUŞ HALILAR VE DOKUMAYA ELVERİŞLİ MADDELERDEN DİĞER YER KAPLAMALARI	4,272	9,131	12,703
5511	SENTETİK VE SUNİ DEVAMSIZ LİFLERDEN İPLİKLER (DİKİŞ İPLİĞİ HARİÇ) (PERAKENDE OLARAK SATILACAK HALE G	4,123	4,405	8,884
0707	HIYARLAR VE KORNİŞONLAR (TAZE/SOĞUTULMUŞ)	3,765	2,845	2,109
5515	SENTETİK DEVAMSIZ LİFLERDEN DİĞER DOKUNMUŞ MENSUCAT	3,737	5,221	4,848

Tablo 9: Türkiye'nin Belarus'dan İthalatında Başlıca Ürünler (1 000 \$)

GTİP NO	GTİP AÇIKLAMA	2016	2017	2018
9999	BAŞKA YERDE BELİRTİLMİYEN DİĞER ÜRÜNLER	21,983	49,435	45,148
3104	POTASLI MİNERAL VEYA KİMYASAL GÜBRELER	21,138	31,641	36,580
5501	SENTETİK FİLAMENT DEMETLERİ	9,306	6,924	6,607
7217	DEMİR VEYA ALAŞIMSIZ ÇELİKTEN TELLER	6,560	8,448	10,244
7207	DEMİR VEYA ALAŞIMSIZ ÇELİKTEN YARI MAMULLER	4,310	37,101	30,929
5503	SENTETİK DEVAMSIZ LİFLER (İŞLEM GÖRMEMİŞ)	4,268	7,005	7,175
5402	SENTETİK FİLAMENT İPLİKLERİ (DİKİŞ İPLİĞİ HARİÇ) (PERAKENDE OLARAK SATILACAK HALE GETİRİLMEMİŞ)	3,855	3,856	3,237
5309	KETEN DOKUMALAR	3,474	3,203	7,275
4412	KONTRPLAKLAR, KAPLAMALI LEVHALAR VE BENZERİ LAMİNE EDİLMİŞ AĞAÇLAR	3,391	568	493

10.1. Yatırım İlişkileri

T.C. Minsk Ticaret Müşavirliği kayıtlarına göre ülkede perakende ticaret, imalat ve hizmetler sektörlerinde faaliyet gösteren Türk firmaları bulunmaktadır. Beyaz Rusya pazarında son zamanlarda inşaat sektörü faaliyetlerinde ciddi ölçüde canlanma gözlenmektedir. Bu bakımdan ülke, Türk müteahhitlik firmaları için yeni iş fırsatları sunmaktadır. Konut ve işyeri fiyatları küresel krizle birlikte bir miktar düşse de dünya ortalamasının üzerindedir.

Beyaz Rusya gelişen ekonomisi ve tüketim kalıplarındaki iyileşmeyle birlikte öncelikli olarak altyapı yatırımlarına ihtiyaç duymaktadır. Bunların yanı sıra, karayollarının altyapı hizmetlerinde özellikle oteller, restoranlar, benzin istasyonları ağının oluşturulmasına ekonominin giderek ihtiyaç duyduğu girişim örnekleridir. Bu projeler, EBRD gibi uluslararası finans kuruluşları tarafından da desteklenmektedir. Altyapı projelerinin yanı sıra, otomotiv sanayi de Türk girişimcileri için potansiyel arz etmektedir. Gıda sanayi de yabancı yatırımcılar için cazip bir sektördür. Özellikle süt, et, buğday işleme tesislerine ihtiyaç bulunmaktadır. Beyaz Rusya tekstil sanayinde karşılaştırmalı üstünlüğe sahiptir. Ancak bu sektörün boya ve kimyasallar gibi girdilerinde dışa bağımlıdır. Tekstil boyları ve kimyasallar Türkiye açısından ihracat potansiyeli arz etmektedir.

Ülke, coğrafi konumu nedeniyle taşımacılıkta stratejik öneme sahiptir. Bu nedenle, ülkeden önemli sayıda transit yolcu geçmektedir. Turizm ve otel işletmeciliği alanlarında önemli işbirliği fırsatları bulunmaktadır. Ülkede özellikle son dönemde yaşanan ekonomik gelişmelerle birlikte küçük girişimcilğe ihtiyaç artmaya başlamıştır. Süpermarket, turizm acentası, restoran, fırın, pastane işletmeciliği gibi girişimcilik alanları bunlar arasındadır. Bu ihtiyacı karşılamak için EBRD, IFC ve USAID gibi uluslararası kuruluşlar tarafından çalışmalar yürütülmektedir.

11. BURSA İLİNİN BELARUS İLE DIŞ TİCARETİ

2018 yılı itibariyle , Bursa ilinden Belarus’a 28 milyon dolar ihracat gerçekleştirilirken, ithalat rakamı 6 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

TOBB’un verilerine göre Bursa’da Belarus sermayeli 1 firma bulunmaktadır.

Uludağ İhracatçı Birlikleri’nin verilerine göre ise Bursa’dan Belarus’a ihracat yapan firma sayımız 278’dir.

Tablo 10: Bursa ilinin Belarus ile Dış Ticareti (\$)

YIL	İHRACAT	İTHALAT	HACİM	DENGE
2016	17.471.146	5.137.454	22.608.600	12.333.692
2017	23.821.157	1.085.330	24.906.487	22.735.827
2018	27.982.188	5.916.727	33.898.915	22.065.461

Kaynak: TÜİK

Bursa’da Belarus Sermayeli Firma

BESLER YAPI DEKORASYON TASARIM MİM.İNŞ.VE TİC.LTD.ŞTİ.

İNŞAAT SEKÖRÜ

12. İKİ ÜLKE ARASINDAKİ ANLAŞMA VE PROTOKOLLER

ANLAŞMA ADI	İMZA TARİHİ

TİCARET VE EKONOMİK İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASI	08.09.1993/İZMİR
YATIRIMLARIN KARŞILIKLI TEŞVİKİ VE KORUNMASI ANLAŞMASI	08.08.1995/MİNSK
ÇİFTE VERGİLENDİRMENİN ÖNLENMESİ ANLAŞMASI	24.07.1996/ANKARA
TEKSTİL VE KONFEKSİYON ALANINDA TARİFE İNDİRİMİ**	MART 2005

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı, Anlaşmalar Genel Müdürlüğü

**Türkiye ile Beyaz Rusya arasında Mart 2005'te tekstil ürünleri ticaretinde tercihli bir rejim uygulanabilmesi imkanlarının değerlendirilmesi amacıyla gerçekleştirilen görüşmeler neticesinde varılan mutabakat çerçevesinde Beyaz Rusya, ülkemiz menşeli 50-63. fasıllar arasında yer alan tekstil ve konfeksiyon ürünlerine halihazırda % 5, 10, 15, 20 düzeylerinde uygulanan gümrük vergilerini % 4, 8, 12 düzeylerine düşürmüştür ayrıca, bu fasıllardaki ürünler için asgari referans fiyatı uygulamasını da yürürlükten kaldırmıştır. Anlaşma o tarihten bu yana her yıl uzatılmaktadır. Söz konusu mutabakat, 1 Ocak 2010 tarihine kadar uzatılmıştır.

Finansal ve ekonomik sistem son yıllarda yapılan düzenlemeler ve liberalizasyon çalışmalarıyla uyumlu hale getirilmeye çalışılsa da hala bazı eksiklikler bulunmaktadır. Bunların dışında dağılan SSCB ülkeleri arasında insan kaynakları, istikrar ve altyapı yönlerinden en gelişmiş ülkelerden biri olarak gösterilebilecek olan Beyaz Rusya, Rusya ile yakın ilişkileri gereği gerek yatırım potansiyeli gerekse ticari ilişkiler bağlamında Rusya pazarıyla birlikte değerlendirilmelidir.

13. İŞADAMLARININ PAZARDA DİKKAT ETMESİ GEREKEN HUSUSLAR

13.1. Ticareti Etkileyen Kültürel Faktörler

Rusya ile tarihsel bağları sebebiyle çok yakın ilişkileri bulunan ve özellikle oluşturulan gümrük birliği sonrası ekonomik açıdan çok yakın bir ortak durumuna gelen Beyaz Rusya, Rusya pazarına yönelen işadamları için önemli bir potansiyele sahiptir. Özellikle piyasa ekonomisine uyum sağlama sürecinde yapılan reformlar ve ülkede yeni gelişmekte olan sektörler açısından düşünüldüğünde firmalar için ciddi bir etkinlik kazanma fırsatı olarak görülebilir.

Ülkede faaliyette bulunan firmaların başlıca şikayet alanları ülkedeki bürokrasinin yol açtığı gecikmeler, vergi politikaları ve kanunlardaki hızlı ve sürekli yenilemelerdir. Beyaz Rusya hükümetinin ülke ekonomisinin ¾'ünden fazlasını kontrol ediyor olmasıyla birlikte özelleştirmeye ilişkin yasalar güçlendirilmiş ve bir özelleştirme idaresi kurulması onaylanmıştır. Fakat yine de kamu teşebbüslerinin satışının hala yeterli düzeyde olmadığı söylenebilir.

Giderek artan ticaret hacmi sonrası tekstil, otomotiv, gıda, kimyasal ürünler, müteahhitlik, yapı ürünleri, mağazacılık, hizmetler (özellikle hızlı yemek, kafe-bar-restoran işletmeciliği, otelcilik), imalata dönük doğrudan dış yatırım alanları işadamları için önemli fırsatlar sunmaktadır. Güvenlik vb. sorunlarla karşılaşma riski bulunmayan ve Rusya pazarına geçiş için de önemli bir üs olabilecek olan Beyaz Rusya %100 Türk sermayeli firma kurmaya da olanak sağlayan bir ülkedir. Ülkede ekonomik ve ticari faaliyetlerde bulunacak işadamlarının karşılaşacakları en önemli sorunlar arasında Beyaz Rusya'nın SSCB'nin dağılması sonrası adapte olmaya çalıştığı yeni düzeni tam olarak entegre edememiş olması ve serbest ticaret, uygulamalarda liberalizasyon ve para döviz piyasalarındaki kısıtlamalarla hükümetin vergi ve diğer engellemeler yoluyla neden olduğu birtakım olumsuzluklar sayılabilir.

13.2. Pasaport ve Vize İşlemleri

Belarus ülkeye girişlere ilişkin Türk vatandaşlarına yönelik vize uygulamaktadır. Ülkeye giriş için gerekli olan vize, Belarus Cumhuriyeti Büyükelçiliğinden temin edilmektedir. Bunun dışında vizeyle birlikte ülkeye giriş yapabilmek için Belarus'ta mevcut bir kuruluştan, bir firmadan veya bir gerçek kişiden davet mektubu alma zorunluluğu vardır. Firmalardan alınacak davet mektubu firmanın antetli kağıdına yazılmış olmalı ve firma, bir dış ticaret firması olarak kayıtlı bir firma olmalıdır. Gerçek kişilerden alınacak davet mektuplarında ise davet edilen kişinin adı ve soyadı, doğum yeri ve tarihi, pasaport numarası gibi bilgiler ve ziyaret nedeni belirtilmelidir.

Vize ile ilgili dikkat edilmesi gereken noktalardan birisi de yetkililerin ücretli bile olsa havaalanında vize vermemesidir. Bazı istisnai durumlar dışında bu durum genellikle kabul edilmemektedir. Bu yüzden kişilerin vizelerini Türkiye'den alarak çıkış yapmaları yerinde olacaktır.

Belarus hükümetince 1 Ekim 2000 tarihinden itibaren ülkeye girişlerde sağlık sigortası talep edilmeye başlanmıştır. Söz konusu sağlık sigortalarının, giriş yapan kişilerin başka bir sağlık sigortası bulunsu dahi giriş yapılan gümrükten temin edilmesi gerekmektedir. Sağlık sigortalarının maliyetleri ülkede kalış süresine göre değişiklik göstermektedir. Buna göre sigorta masrafları asgari 1 \$'dan (bir günlük kalış için) azami 85 \$'a (bir yıllık kalış için) kadar değişmektedir.

Belarus Büyükelçiliği tüm vize başvurularını hafta içi hergün 09.00-11.00 saatleri arasında kabul etmekte ve 7 işgünü içinde sonuçlandırmaktadır. Büyükelçilikte yapılmakta olan Express vize uygulaması ise belli bir ücret farkı karşılığında 4 iş günü içinde sonuçlandırılmaktadır.

İş vizesi için ibraz edilmesi gereken belgeler;

- Şirketin antetli kağıdına kaşeli ve imzalı olarak, konsoloslüğün vize departmanına hitaben yazılmış, seyahat detaylarını ve vize talebini belirten dilekçe
- Ticari Sicil Gazetesi Fotokopisi
- Vergi Levhasının Fotokopisi
- İmza Sirküleri Fotokopisi
- Yeni Tarihli Faaliyet Belgesi Fotokopisi
- Hesap Cüzdan Fotokopisi
- Gayrimenkul Tapu Fotokopisi
- Gidilecek ülkedeki Firmadan Davetiye

13.3. İklim

Kara ikliminin hüküm sürdüğü Belarus'da Ocak ayında ortalama ısı derecesi -6 olmasıyla birlikte ülkenin kışları sert; yazda ise ortalama +18 derece ve genellikle serin ve nemlidir.

13.4. Resmi Tatiller ve Çalışma Saatleri

Çalışma Saatleri: Pazartesi- Cuma / 09:00-19:00

Bankalar: Pazartesi- Cuma/ 09:00-10:00-13:00-15:00

Mağazalar: Pazartesi Cuma / 10:14:00-15:00-19:00 (Cumartesi: 10:00-18:00)

2019 Yılı için Resmi Tatil Günleri:

1 OCAK	YENİ YIL
7 OCAK	ORTODOKS YENİ YILI
8 MART	KADINLAR GÜNÜ
MART-NİSAN	KUTSAL CUMA
1 MAYIS	İŞÇİ BAYRAMI
9 MAYIS	ZAFER BAYRAMI
3 TEMMUZ	KURTULUŞ GÜNÜ
7 KASIM-EKİM	DEVİRİM GÜNÜ
25 ARALIK	KATOLİK NOEL

13.5. Yerel Saat ve Telefon Kodları

Belarus'un yerel saat Türkiye yerel saati ile aynıdır.

Belarus'un uluslararası telefon kodu +375'dir.

14. YARARLI ADRESLER

BELARUS ANKARA BÜYÜKELÇİLİĞİ

Adres: Abidin Daver Sk., No 17, Çankaya, Ankara

Telefon: +90 (312) 441 67 69, +90 (312) 441 67 70

Fax: +90 (312) 441 66 74

Konsolosluk Şubesi : +90 (312) 441 64 50

E-posta: turkey@mfa.gov.by, turkey.consul@mfa.gov.by

BELARUS BURSA FAHRİ KONSOLOSLUĞU

Fahri Konsolos: Aybar Uluca

Adres: Ladin Sitesi 7, Bademli, Mudanya / BURSA

Telefon: (224) 549 05 20

T.C. MİNSK BÜYÜKEÇİLİĞİ

Adres: Ulitsa Volodarskova, 6, 220030 Minsk, Belarus

Telefon: +375 25 666 66 61

Fax: +375 17 327 27 46

E-posta: embassy.minsk@mfa.gov.tr

MİNSK TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

Ticaret Müşaviri: Fatih Turhan

Adres: Turkish Embassy Office Of The Commercial Counsellor Yanki Kupalı Str. No:25, 3rd Floor

Office: 333 Minsk/Belarus

Telefon: +375 17 2003977

GSM Ofis: 375 25 744 58 66

E-Posta: minsk@ekonomi.gov.tr

15. KAYNAKÇA

1. Ekonomi Bakanlığı Bilgi Sistemi – www.ekonomi.gov.tr
2. Trademap – www.trademap.org
3. Worldometers - www.worldometers.com
4. CIA World Factbook- <https://www.cia.gov/>
5. Uludağ İhracatçı Birlikleri
6. T.C. Dış İşleri Bakanlığı